

ВІДГУК

офіційного опонента Джеджули Олени Михайлівни
на дисертаційну роботу Єсіпової Ольги Олександрівни «**Педагогічні умови активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці**», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами відповідних галузей науки. Інформатизація суспільства, комп'ютеризація всіх галузей людської діяльності і, як наслідок, формування відкритого світового інформаційного простору вплинуло на умови перебігу навчальної діяльності майбутніх фахівців. За таких умов на сьогоднішній день від студентів вимагається бути саморганізованими, уміння планувати власну навчальну діяльність, бути відповідальними за результати власної навчальної діяльності, уміння здійснювати пошук, відбір та вибір необхідних відомостей, в основі чого знаходиться активна позиція особистості в навчанні.

Наявність суперечностей між вимогами ринку праці до фахової підготовки інженерів-педагогів та її реальним станом, недостатня теоретична розробленість проблеми, актуалізують тему дисертації: «Педагогічні умови активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці».

Наукове дослідження Єсіпової О.О. виконано відповідно до науково-дослідної роботи, що здійснювалася в Українській інженерно-педагогічній академії в межах теми «Теоретико-методичні засади застосування інноваційних технологій навчання у професійній освіті» (№ 0118U100002).

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації. Науковий апарат дослідження вирізняється коректністю і логікою застосування. Дисертанткою з'ясовано низку суперечностей, а саме: між активністю особистості в навчальній діяльності як детермінантою ефективного навчання та недостатньою

розробленістю умов реалізації активної позиції майбутнього інженера-педагога комп'ютерного профілю в освітньому процесі; переважною орієнтацією майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю на роботу за інженерною спеціальністю та необхідністю формування не лише інженерних, а й професійно-педагогічних компетенцій; стандартизованим змістом навчання, визначеним нормативними документами, та індивідуальними освітніми потребами майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю; широким спектром розроблених технологій активізації навчальної діяльності студентів та недостатньою адаптованістю їх для майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Ці протиріччя доводять актуальність і необхідність пошуку шляхів активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці.

Чітко сформульований науковий апарат забезпечує логічність та послідовність у виконанні дослідження в цілому. Предмет дослідження – є педагогічні умови активізації навчальної діяльності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю у фаховій підготовці. Докладно обґрунтовано вибір методів дослідження, кожен з яких сприяє розв'язанню того чи іншого завдання. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці. Теоретичні та емпіричні методи у сукупності належно забезпечують виконання поставлених у дослідженні завдань.

Наукові факти, одержані здобувачем. Найбільш суттєвими результатами дисертації є:

- обґрунтування педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці: зміна зовнішньої мотивації на внутрішню; зміна позиції студента в навчальній діяльності; своєчасна корекція власної навчальної діяльності, через

упровадження інформаційно-комунікаційних технологій; проєктного підходу до організації власної навчальної діяльності; оперативного зворотного зв'язку на кожному етапі навчальної діяльності;

- розробка та обґрунтування технології впровадження педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у процес вивчення педагогічних дисциплін, яка базується на інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій, залученні студентів до системного інтерактивного планування власної навчальної діяльності, забезпеченні оперативного зворотного зв'язку в процесі навчання;

- розробка та обґрунтування моделі навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці, яка одночасно охоплює компоненти навчальної діяльності відповідно до діяльнісного та системного підходів, що створює теоретичну базу для виявлення педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю;

- розробка та обґрунтування критеріїв активізації навчальної діяльності (мотиваційний, діяльнісний, контрольо-рефлексивний) та показників рівня активності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю в навчальній діяльності: характер мотивації (зовнішня, внутрішня), стійка активна позиція, вміння планувати навчальну діяльність, здатність до вибору індивідуальної траєкторії навчальної діяльності, здатність досягати запланованого результату, рівень засвоєння змісту дисципліни.

Подальшого розвитку набули засоби активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю при вивченні педагогічних дисциплін, а саме: інтелект-карти для логічного опрацювання навчальної інформації, QR-коди для оперативного контролю, шаблони для створення дорожньої карти студента, засоби візуалізації результатів навчальної діяльності.

Вірогідність результатів засвідчується якісно проведеною експериментальною перевіркою отриманих результатів. Висновки дисертаційної роботи логічні та переконливі.

Практичне значення результатів дослідження полягає у впровадженні педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю за допомогою спеціально розробленої технології; розробці та перевірці засобів для проєктування індивідуальної траєкторії навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю та засоби організації оперативного зворотного зв'язку; розробці методичних вказівок для проєктування майбутніми інженерами-педагогами комп'ютерного профілю власної навчальної діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому. Дисертаційна робота Єсіпової Ольги Олександрівни відзначається цілісністю та логічною завершеністю змісту викладеного матеріалу.

У *вступі* переконливо доведена актуальність дослідження, чітко сформульовані суперечності, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження; розкрито основні концептуальні положення, наукову новизну та практичне значення; подано інформацію про апробацію, впровадження отриманих результатів, публікації дисертанта.

У *першому розділі «Активізація навчальної діяльності інженерів-педагогів комп'ютерного профілю як педагогічна проблема»* дисертанткою проаналізовано фахову підготовку майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю; виявлено особливості навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю; уточнено сутність понять «навчальна діяльність майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю», «активізація навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю»; проаналізовано шляхи активізації навчальної діяльності студентів та їх результативність, що дало змогу визначити проблему наукового дослідження і з'ясувати сучасний стан активізації

навчальної діяльності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю.

Дослідниця здійснила докладний аналіз фахової підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, визначила особливості навчальної діяльності студентів.

На основі системного підходу дисертанткою здійснено багатоаспектний аналіз поняття активізація навчальної діяльності, що дозволило їй чітко й однозначно визначити це поняття у науковому дослідженні.

За результатами проведеного авторкою поглибленого аналізу існуючих у науковій літературі шляхів активізації навчальної діяльності, експертного оцінювання дисертантка виявила їх переважну спрямованість на зміну діяльності викладача, що визначило вибір завдань дослідження.

У другому розділі дисертації «Педагогічні умови активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці» теоретично обґрунтовано модель навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю; визначено педагогічні умови активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, розроблено технологію впровадження педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, що забезпечило основу для підвищення ефективності навчальної діяльності.

Доцільним, на наш погляд, є те, що модель навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю охоплює одночасно компоненти навчальної діяльності відповідно до діяльнісного та системного підходів. Це створює міцну теоретичну базу для виявлення педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.

Дисертанткою на підставі емпіричного дослідження навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, аналізу джерельної бази було визначено педагогічні умови активізації навчальної діяльності

майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці: зміна зовнішньої мотивації на внутрішню; зміна позиції студента в навчальній діяльності; своєчасна корекція власної навчальної діяльності, через упровадження інформаційно-комунікаційних технологій; проектного підходу до організації власної навчальної діяльності; оперативного зворотного зв'язку на кожному етапі навчальної діяльності.

Позитивного оцінювання заслуговує авторська технологія впровадження педагогічних умов активізації навчальної діяльності, особливістю якої є чітка орієнтація на реалізацію педагогічних умов.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю» дисертанткою подано організацію і методику проведення експерименту та здійснено аналіз його результатів.

Результати одержано шляхом експериментальної перевірки педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю за допомогою авторської технології.

Констатувальний, формувальний та порівняльний етапи експерименту чітко сплановані, вірогідність одержаних результатів доведено шляхом проведення статистичного аналізу отриманих даних за критерієм χ^2 Пірсона.

Загалом дисертаційна робота Єсіпової Ольги Олександрівни вирізняється новизною, значним фактичним матеріалом, оригінальним підходом до аналізу та вирішення поставлених завдань, високою інформативністю. Okремо відзначаємо високу ступінь візуалізації результатів проведеного дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації підтверджуються широким діапазоном огляду науково-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Висновки до розділів, загальні висновки достатньо повно характеризують зміст дослідження.

Бібліографічний опис у списку літератури зроблено з дотриманням сучасних установлених вимог.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації.

Зміст і структура автореферату цілком відповідає змісту та структурі дисертаційного дослідження. В авторефераті повно і коректно охарактеризовано основні результати дисертаційного дослідження, які пройшли апробацію на науково-практичних конференціях і семінарах.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Публікації відображають як теоретичні, так і практичні напрацювання. Результати дисертації Єсіпової О.О. відображені у відображено у 24 публікаціях (з них 22 одноосібних), у тому числі 8 статей у наукових фахових виданнях України, 3 статті в закордонних наукових періодичних виданнях, 13 публікацій апробаційного характеру.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. В цілому, відзначаючи високий науковий і методичний рівень дисертаційної роботи Єсіпової О.О. зауважимо, що робота не позбавлена певних недоліків, серед них такі:

1. Потребують пояснення підстави для порівняння освітніх програм та навчальних планів інженерних, інженерно-педагогічних та педагогічних закладів вищої освіти. Варто пояснити мету порівняння змісту професійної підготовки.

2. Опис моделі навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, обґрунтований і наведений у тексті дисертації, надто стисло представлений в авторефераті, а сама модель там не наведена.

3. Доцільно було б результати аналізу шляхів активізації навчальної діяльності, зокрема їх класифікацію, виконаного у першому розділі дисертації, узгодити з традиційними для педагогічної науки поняттями концепції, технологій, методів навчання тощо.

4. Варто більш чітко визначити методи, засоби та форми навчання відповідно до етапів технології впровадження педагогічних умов активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.

5. Підрозділ 3.3 наукового дослідження дещо переобтяжений однотипними висновками щодо кількісних показників, варто подати їх у вигляді узагальнювальної таблиці.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Єсіпової О.О. є самостійним, завершеним дослідженням, що здійснює суттєвий внесок у теорію і практику професійної освіти. За обсягом, характером фактичного матеріалу, рівнем наукової новизни і практичної значущості результатів дисертація «Педагогічні умови активізації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у фаховій підготовці» відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів від 24.07.2013р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ №656 від 19.08.2015 та 1159 від 30.12.2015р.), а її автор – Єсіпова Ольга Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри
математики, фізики та комп'ютерних
технологій
Вінницького національного
аграрного університету

 — О.М. Джеджула

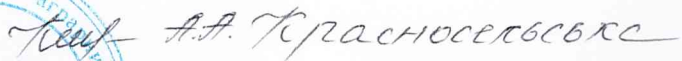

Особистий підпис
засвідчую

Начальник відділу
кадрів ВНАУ

 А.А. Красносельськь